

JAN KLAASSEN OP STAP!

door LEONARD ROGGEVEEN.

Met platen van den schrijver.

I.

„Wel sapperloot!” zei Jan Klaassen, en hij draaide zich eens om. „Wel sapperloot, ik geloof warempel, dat ik geslapen heb.”

Hij ging zitten en wreef met zijn houten vuisten in zijn oogen. Toen geeuwde hij drie maal heel luid „oah . . . !” en keek om zich heen. Maar hij zag niets! Heelemaal niets! 't Was pikdonker om hem heen.

„Wel sapperloot,” zei Jan Klaassen weer. „Daar begrijp ik geen sikkepitje van. Wat zou er met me aan de hand wezen? Zeg, ik droom toch niet? En waar is Katrijntje? Hallo vrouwtje, waar ben je? Kom eens bij je mannetje, Katrijntje, maneschijntje, rozemarijntje!”

Even luisterde Jan Klaassen. Maar hij hoorde niets . . . geen geluidje!

„Nee . . .,” zei hij verbaasd, „zoo iets heb ik nog nooit van m'n leven meegemaakt. Weet je wat ik ga doen? Ik ga eens op onderzoek uit. Misschien kom ik er dan wel achter...”

Voorzichtig stond hij op en tastte om zich heen. Toen deed hij een paar stappen naar voren. Maar opeens struikelde hij over een paar lappen . . . hij viel voorover . . . en kwam terecht op iets zachts, iets harigs, iets warmes . . .

En dat harige en zachte en warme sprong ineens overeind... Jan Klaassen zag vlak voor zich twee gloeiende kooltjes vuur, hij hoorde een luid gesis, hij voelde een klauw, een gròòte, scherpe klauw in z'n jasje . . . „Au!” riep hij, „schei uit! Au! Au!”

En tegelijk ging er een groote deur open. Baas Theodoor kwam naar binnen met een brandende kaars in zijn hand.

„Wel nou nog mooier!” riep baas Theodoor. „Daar ligt de poes met Jan Klaassen te spelen. Foei, poes, mag je dat

wel? Foei, 'gauw de kamer uit . . . ksst . . . vort! En pas op, als ik je hier weer zie, hoor!”

De poes verdween met drie groote sprongen.

„En jij . . .,” de groote hand van den baas pakte Jan Klaassen beet, „jij gaat weer rustig op je plank bij je kameraden liggen slapen, kereltje. 't Is nog lang geen zomer, hoor! 't Is nog hartje winter! 24 December staat er op den kalender. Over een maand of drie gaan we er weer op uit. Dan gaan we weer voorstellingen geven, met de poppenkast. Dus . . . nog een poosje geduld, Jan Klaassen! Zoo, daar lig je weer, vlak bij Katrijntje. En nou liggen blijven, hoor! Niet weer naar beneden komen rollen, pas op!”

Baas Theodoor liep nog wat heen en weer, haalde een gordijn op, zoodat opeens de maan met zijn bolle witte wangen naar binnen gluurde, en ging toen de kamer uit.

Daar lag Jan Klaassen weer. Hij keek eens om zich heen, en hij lachte in zich zelf. Bij 't licht van de maan zag hij Katrijntje liggen slapen. Ze lag met haar hoofdje boven op de beenen van den langen witten Pierlala. En die lag weer dwars over den dikken

huisbaas. En heelemaal in een hoekje sliepen de koning en de koningin en de diender. „Gezellige boel, hier!” lachte Jan Klaassen. „Hè, ik wou, dat 't alvast maar weer zomer was! Ik heb geen zin meer, om te slapen. Wacht eens, ik ga Katrijntje wakker maken.”

Voorzichtig kriebelde hij met zijn wijsvinger over Katrijntje's houten neusje. Even bewoog 't vrouwtje zich. Nog eens aaide Jan Klaassen over haar neusje...

„Atsjie!” niesde Katrijntje opeens. Meteen was ze klaar wakker. „Zeg Jan,” zei ze boos, „heb jij me wakker gemaakt? Wel foei, dat is heel leelijk van je. Toe, ga slapen, Jan!”

„Ik heb geen zin, Katrijntje!”

„Dan moet je maar zin maken, Jan! Toe, wees nou niet lastig, hoor. Anders word ik heel boos op je. Wat zal baas Theodoor er wel van zeggen, als hij ziet, dat je wakker bent?”

„Baas Theodoor is daarnet hier geweest, Katrijntje,” zei Jan. En hij vertelde alles wat er gebeurd was.

„Wat is hier aan de hand?” klonk er opeens een zware stem. 't Was de huisbaas. „Zeg, zijn jullie niet goed wijs, om midden in den winter te gaan praten? Vooruit, ga slapen!”

„Ik heb geen zin, om te slapen, huisbaas!” zei Jan Klaassen.

„Geen zin, geen zin?” bromde de huisbaas. „Er wordt je niet gevraagd, of je zin hebt, Jan Klaassen. Je moet slapen, en daarmee uit!”

„Dat zeg ik ook!” piepte Pierlala, die door 't rumoer ook wakker geworden was. „Wat is dat voor een manier van doen? Marsch. Jan Klaassen, doe je oogen dicht!”

„Wel sapperloot!” riep Jan Klaassen. „Waar bemoei jij je mee, leelijke Pierlala? Ik zal slapen als ik 't wil, versta je dat?”

„Kalm, Jan,” zei Katrijntje, „maak je niet kwaad! De huisbaas en Pierlala hebben gelijk: 't is nou geen tijd, om te praten, hoor! Kijk eens aan, daar heb je den diender ook al wakker gemaakt. Och Jan, Jan, wat sta ik toch met je uit!”

De diender ging zitten. „Hm, hm...” deed hij, heel gewichtig. „Jan Klaassen, ik gebied je, om dadelijk te gaan slapen. Heb je dat begrepen? Zoo aanstonds worden de koning en de koningin ook wakker door jouw drukte. En dan heb je de poppen aan 't dansen! Slapen, gauw! Je mag alleen maar wakker zijn, als onze baas het zegt.”

„Zeg eens, diender,” zei Jan Klaassen, „in de poppenkast mag je een grooten mond tegen me opzetten, maar hier niet! Ik zal slapen, als ik dat wil! En als jullie niet ophouden met je gezeur, dan... dan... dan loop ik weg! Dan loop ik een straatje om!”

„Maar Jan...!” riep Katrijntje, „wees toch niet zoo vervelend!”

„Vervelend?” zei Jan Klaassen, „ben ik vervelend? Wel nou nog mooier? Omdat

ik niet slapen wil? Ben ik daarom vervelend? Goed, jullie zullen geen last meer van me hebben, hoor! Ik ga op stap en morgen, als jullie weer ingedommeld zijn, kom ik terug! Atjuus! Welterusten! Slaap lekker!"

En... hop! hop!... met een reuzensprong kwam hij op den grond terecht.

„O! O! O!” riepen de diender, de huisbaas en Pierlala verschrikt uit.

„Jan, blijf toch hier!” gilde Katrijntje.

Maar Jan Klaassen stoorde zich niet aan zijn kameraden en aan zijn vrouwtje.

„Tot morgen, hoor,” zei hij nog eens. En in 't licht van de maan tippelde hij op zijn houten beentjes de vloer over, sloop door de openstaande deur de gang in en wipte door de keuken naar buiten....

„Och, och, wat heb ik toch een last met mijn man,” zuchtte Katrijntje. „Als hij maar terugkomt!”

„Wel ja,” zei de huisbaas, „maak je daarover maar geen zorgen, hoor Katrijntje. Ga maar gerust slapen. Als je wakker wordt, zie je Jan Klaassen weer naast je liggen!”

„Ik hoop het...,” zuchtte Katrijntje.

„St... stil...,” zei de diender opeens. „De koning...!”

Verschrikt keek Katrijntje om. Was de koning wakker geworden? O wee, dan zou er wat opzitten! Gelukkig... „Ooah!” geeuwde de koning, hij draaide zich om, geeuwde nog eens. „Ooah!” en... sliep verder.

„St...,” fluisterde de diender, „slapen...! Niets meer zeggen...!”

Voorzichtig ging hij liggen; Pierlala en de huisbaas volgden zijn voorbeeld.

En Katrijntje zuchtte nog eens diep... ging toen óók maar liggen en... dommelde zoetjes weer in...

II.

„Was er wat gevallen?” vroeg Geertrui, de vrouw van baas Theodoor.

„Jan Klaassen is van zijn plank getuimeld, net bovenop de poes,” antwoordde baas Theodoor. „Hij zal een beetje op het randje gelegen hebben, anders begrijp ik niet, hoe hij op den grond terecht is kunnen komen.”

„Moet je er nog op uit deze dagen?” vroeg vrouw Geertrui weer.

Baas Theodoor schudde zijn hoofd. „Nog niemand heeft me gevraagd, om met de poppenkast te komen spelen,” zei hij. „We zullen wel tot de lente moeten wachten, vrouw.”

„Ons turfhoek raakt leeg, Theodoor,” zei vrouw Geertrui. „En mijn beurs ook. We zouden heel goed wat geld kunnen gebruiken. De zomer is nog ver . . . We kunnen niet zoo lang meer wachten.”

„Vorig jaar,” zei baas Theodoor, „heb ik drie vertooningen gegeven, weet je nog wel? Eén op 't kasteel voor de kinderen, en twee . . . hé . . . hoor ik daar wat?” Scherp luisterde hij even. „Ja, er klopt iemand op de voordeur.”

Haastig liep hij de kamer uit en even later hoorde Geertrui haar man praten, maar ze kon niet verstaan, wát er gezegd werd. En juist wou ze ook naar voren gaan, toen baas Theodoor met een verheugd gezicht weer binnenkwam.

„Wat zeg je me daarvan?” riep hij blij. „Net spraken we over de voorstelling op het kasteel en . . . daar komt me warempel de huisknecht vragen, of ik morgenmiddag voor de kinderen de geschiedenis van Jan Klaassen wil komen spelen. Nou, wat zeg je daarvan? Fijn, hè?”

Vrouw Geertrui sloeg haar handen in elkaar. „Wat heerlijk, Theodoor,” lachte ze. „Toe, haal jij gauw de poppen eens hier. Dan zal ik hun kleertjes eventjes nakijken. Er zullen wel een paar scheurtjes in de rokken zitten, hè? En was ook Jan Klaassen's muts niet kapot?”

Baas Theodoor was al weg. Gauw stak hij de kaars weer aan en vrolijk haalde hij de poppen van de plank: eerst den koning en de koningin; vervolgens den diender, den huisbaas en Pierlala; toen Katrijntje en tenslotte . . .

„Hè, wat is dat?” zei hij verbaasd, „waar is Jan Klaassen nou? Daarnet heb ik hem nog op de plank gelegd en nou is hij opeens weg. Zou hij wèer gevallen zijn?”

Hij tuurde naar den grond, keek onder de tafel en onder de stoelen, maar . . . mis, hoor! Jan Klaassen was weg en blèef weg! Wacht eens! Misschien had de poes hem toch weer naar beneden gehaald en meegenomen in haar mandje? Gauw even kijken! Baas Theodoor holde de kamer binnen, keek achter de kachel . . . Alweer mis! Rustig lag de poes in haar mandje te spinnen en Jan Klaassen was niet bij haar!

„Geertrui,” zei baas Theodoor verdrietig, „heb jij Jan Klaassen ook gezien?”

„Welnee,” zei vrouw Geertrui verbaasd. „Is hij weg?”

„Ja,” antwoordde baas Theodoor, „ik zie hem nergens! En zonder Jan Klaassen kan ik niet met de poppenkast naar 't kasteel gaan! Help me nog eens zoeken, Geertrui.”

Samen doorzochten ze nog eens de kamers en de keuken en de gang, maar . . . ze vonden Jan Klaassen niet!

Teleurgesteld gingen ze tenslotte maar weer bij de kachel zitten. Baas Theodoor schudde zijn hoofd . . . „Ik begrijp er niets van,” zuchtte hij. „Straks had ik hem toch nog . . . En een nieuwen kan ik in één dag niet maken. Jammer, hè Geertrui? We waren al zoo blij . . .”

„Kom Theodoor,” troostte zijn vrouw, „misschien vinden we hem morgen nog wel! Ik zal tenminste maar eens eerst aan de andere poppen beginnen. Tjonge jonge, die hebben een opknappertje nodig, hoor! Alsjeblieft, wat ziet die Katrijntje er uit. Ze kijkt me net aan of ze me wat van haar mannetje vertellen wil!”

Ze stak Katrijntje op haar hand en liet het poppevrouwtje een paar bewegingen maken.

En Katrijntje vertelde in haar poppentaaftje, waar Jan Klaassen gebleven was. Maar vrouw Geertrui begreep er niets van, want de gewone menschen verstaan de poppentaaft niet.

Ijverig verstelde ze alle kapotte kleertjes.
En baas Theodoor zat stilletjes bij de kachel, zijn hoofd tusschen de handen . . .

III.

Nee, hoor, dat viel Jan Klaassen heelemaal niet mee! Brrr . . . wat was het koud! Rillend keek hij om zich heen. Kijk, de maan stond hoog aan den hemel; 't leek wel dag, zoo licht was het!

Hé . . . wat lag daar op den grond? Was dat suiker? Even proeven! Jan Klaassen bukte zich, raapte een handjevol op en stopte 't in zijn mond . . . 't smaakte . . . brr . . .! koud! En heelemaal niet zoet.

„Wacht eens eventjes,” zei hij tegen zichzelf, „ik weet al wat het is! 't Is sneeuw! Daar heb ik baas Theodoor wel eens over hooren praten. De kinderen van de groote menschen maken er ballen van en dan gooien ze elkaar er mee. Een raar spelletje, hoor! Daar zou ik niet van houden! Weet je wat ik doe? Ik ga eens heerlijk hardloopen. Ik heb zò lang op die plank gelegen, dat ik nou wel eens wat beweging wil hebben. Pas op, daar ga ik! Een . . . twee . . . drie . . . !”

Als een pijl uit den boog holde Jan Klaassen weg. Alsjeblieft, wat bewogen die beentjes zich snel! Een hond zou hem niet eens hebben kunnen bijhouden.

„Ha!” lachte hij, „dat gaat fijn! Dat is nog eens wat anders dan slapen op die harde plank! En ik word er heerlijk warm van. Zeg, ik geloof, dat ik nog eens mèer op stap ga! En dan neem ik Katrijntje mee. Wat zal die rillen in de sneeuw . . . Hallo, wat is dat?”

„Woef! Waf! Woef! Waf!” klonk het opeens vlak bij hem. En een groote hond met scherpe witte tanden sprong naar hem toe. Meteen begon er een ketting luid te rinkelen . . .

O, wat schrok Jan Klaassen! Zijn poppenhartje klopte als een hamertje in zijn borst. Zoo gauw als hij kon holde hij verder. Nog eens hoorde hij het woedende hondengeblaf: „Woef, waf!” Maar een stem riep: „Koest Bello! In je hok!” En toen zweeg de hond . . .

„Hè hè . . . Is dat schrikken . . .?” hijgde Jan Klaassen. Vermoeid van het harde loopen ging hij zitten in de sneeuw, aan den kant van den weg. Maar pas zat hij daar, of een groote zwarte vogel vloog naar hem toe en . . . pikte hem in zijn beenen.

„Au! Au!” riep Jan Klaassen.

„Kra! Kra!” schreeuwde de vogel. Hij hapte naar Jan's rechterbeen, greep hem beet . . . en vloog de lucht in.

Daar zweefde Jan Klaassen tusschen hemel en aarde. Maar hij begon zò geweldig te spartelen, dat de vogel hem al gauw weer losliet, en . . . Jantje tuimelde naar beneden.

Met een plof kwam hij in de zachte sneeuw terecht. Haastig sprong hij op en verborg zich onder een paar lage struiken. Wel een half uurtje bleef hij daar zoo zitten, rillend van kou en van schrik.

Eindelijk zei hij: „Ik ga terug! Ik ga weer naar Katrijntje toe! De wandeling valt me heelemaal niet mee. En ik had me er zooveel van voorgesteld. Nee hoor, nòit van mijn leven ga ik meer wandelen, nòit meer!”

Toen kroop hij overeind. Hè, wat was hij koud geworden! En wat waren zijn beenen stijf! Hij kon ze bijna niet meer bewegen . . .

Daar ging Jan Klaassen weer, voetje voor voetje . . . Och, wat ging dat langzaam! En wat werd hij moe . . .

„Was ik maar weer thuis . . .” zuchtte hij. „Was ik maar nòit op stap gegaan . . . O, o . . . Als ik maar niet verdwaald ben . . .”

En ondertusschen werd het steeds kouder . . . De maan klom al hooger aan den

hemel, omringd door duizend sterretjes. De wind stak op en blies nijdig tegen Jan Klaassen's puntmuts.

„O...,” zuchtte Jantje weer, „o, wat heb ik een spijt...! Was ik maar thuis! Ik ben zoo moe...! En nergens zie ik het huisje van baas Theodoor...”

Twee groote tranen rolden over zijn houten gezichtje...

Eindelijk kòn hij niet meer.

Doodmoe ging hij zitten op een paaltje, trok zijn beenen hoog op, legde zijn bolletje op de knieën en snikte 't uit van verdriet...

„Zeg, wat doe jij daar?” klonk er opeens een stem.

Verschrikt keek Jan Klaassen op. Daar stond... het Kerstmannetje!

„Nou geef eens antwoord! Wat voer jij daar uit?”

„O, Kerstmannetje,” snikte Jan. „Ik... ik had zoo lang geslapen... en toen ben ik wakker geworden... en toen wou ik niet meer gaan slapen... en toen kreeg ik ruzie met Katrijntje en met allemaal... en toen ben ik in de sneeuw gaan wandelen.

En nou ben ik verdwaald... o... o...!”

Het Kerstmannetje knikte. Hij had alles verstaan en begrepen, wat Jantje zei. Hij was ook immers geen gewoon mensch!

„Zeg eens eventjes, jij bent toch Jan Klaassen uit de poppenkast van baas Theodoor, hè?” vroeg hij.

„Ja, Kerstmannetje...!”

„En nou wil je zeker wel weer graag naar je baas terug, nietwaar?”

„Ja, Kerstmannetje...!”

„Zal ik je dan maar terug brengen, Jan Klaassen?”

„Alstublieft, Kerstmannetje!”

„Kom dan maar hier! Zoo...,” het Kerstmannetje deed den grooten zak op zijn rug open, „kruip hier maar zoolang bij. Denk erom: niets kapot maken, hoor! Ja, Jan Klaassen, je bent hèl erg ondeugend geweest; dat begrijp je wel, hè? Wie weet, hoe baas Theodoor nou over je in angst zit. Foei, foei! Maar... omdat het Kerstmis is, zal ik 't je voor dezen keer vergeven, Jan Klaassen. Pas op: nòit meer wegloopen, hoor!”

„Nee Kerstmanneltje!”

„Mooi zoo! Nou, pas op je neus, hoor, want ik doe den zak dicht. Ga maar een poosje liggen slapen; 't is lekker warm daarbinnen. Straks haal ik je wel weer te voorschijn. Dag Jan Klaassen!”

„Dag Kerstmanneltje!”

Jantje deed zijn oogen dicht. 't Was wààr, wat het Kerstmanneltje had gezegd: 't was heerlijk warm in den zak. Langzaam doezelde Jantje weg in 't poppendroomenland en . . . het Kerstmanneltje had nog geen twintig stappen gedaan, of het ondeugende kereltje sliep als een roos!

IV.

De groote Friesche klok in de kamer van baas Theodoor sloeg tien uur. Vrouw Geertrui keek op.

„Theodoor,” zei ze, „'t is tien uur. Zullen we gaan slapen?”

Verdrietig keek baas Theodoor zijn vrouw aan.

„Dat wordt geen prettige Kerstmis dit jaar voor ons, vrouw,” zei hij.

„Kom Theodoor, laat 't hoofd nou niet zakken! Morgenochtend ga je naar 't kasteel om te zeggen, dat je niet voor de kinderen kunt komen spelen, en dan maken we samen een mooien nieuwen Jan Klaassen, hè? Komaan, de winter zal niet eeuwig duren. Over een paar maandjes smelt de sneeuw weer weg en dan trekken we er weer op uit met de poppenkast. En dan hebben we weer goed ons brood . . . Kom Theodoor . . . !”

„Ik had zoo graag een paar warme pantoffels voor je willen koopen, Geertrui. Als Kerstgeschenk, zie je . . . En 't spijt me nog 't meest, dat ik dat nou niet kan doen...”

„Geen nood, Theodoor. Dan draag ik mijn twee oudjes nog maar een poosje langer. Die kunnen nog wel een paar maanden mee, hoor! Vooruit, doe de deur maar op den grendel. En nou niet langer treuren. Want daar bereik je toch niets mee . . .”

„Stil eens, Geertrui! Roept er daar buiten iemand?”

Even luisterden ze . . .

„Ja! Ik hoor iemand „baas Theodoor” roepen! Hé, wie zou daar zoo laat op den avond nog kunnen zijn?”

„Ga 's gauw kijken, man!”

Haastig liep baas Theodoor naar buiten.

Nee maar, wat hij tòèn zag!

Daar stond, vlak bij het hek . . . het oude Kerstmanneltje. En in zijn rechterhand droeg hij . . .

„Jan Klaassen! Jan Klaassen!” riep baas Theodoor verheugd. „O Kerstmanneltje, hoe komt mijn kereltje zoo bij u?”

Jan Klaassen stak zijn armpjes uit naar zijn baas en begon in zijn poppentaaltje-luid te praten.

„O Kerstmanneltje!” riep baas Theodoor weer, „waar hebt u mijn Jan Klaassen gevonden? Ik ben zoo nieuwsgierig!”

„Baas Theodoor,” zei 't Kerstmanneltje, „Jan Klaassen is . . . een beetje ondeugend geweest. Hij is stilletjes weggelopen, omdat hij niet meer wou slapen, begrijpt u! Maar hij heeft er nou veel berouw van en . . . hij zal 't nooit, nòòit meer doen! Gelukkig maar, dat ik hem gevonden heb, hè? Alstublieft, daar hebt u uw kereltje weer. En vergeeft u 't hem maar, omdat 't Kerstmis is!”

„O Kerstmanneltje,” zei baas Theodoor, „ik dank u honderd, nee duizend maal. Wat ben ik in mijn schik, dat ik mijn kereltje weer terug heb! En wat zal Geertrui blij zijn! Ik ga meteen naar haar toe. Komt u niet even mee naar binnen, Kerstmanneltje?”

„Nee, baas Theodoor. Ik heb geen tijd, ik heb nog veel te doen. Goedenavond, hoor! En . . . een gelukkig Kerstfeest!”

Glimlachend stapte het Kerstmannetje verder, den langen besneeuwden weg op. En baas Theodoor holde met Jan Klaassen naar binnen.

„Kijk eens!” riep hij, „kijk eens, wat het Kerstmannetje me daar komt brengen!”

Vrouw Geertrui sloeg haar handen in elkaar van verbazing en blijdschap.

„Dat is nu ons mooiste kerstgeschenk,” zei ze.

